

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

СХВАЛЕНО

Рішення Комісії з питань

удосконалення методології

та звітної документації

(протокол від 24.12.2021 № КПУМ/30-21)

**СТАНДАРТНИЙ ЗВІТ З ЯКОСТІ
ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ
"ВИТРАТИ НА ВИРОБНИЦТВО
ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ) СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА"
2.03.07.17**

електронна пошта:

H.Kruglyak@ukrstat.gov.ua

телефон:

(044) 287-41-44

керівник державного

статистичного спостереження: **Ганна КРУГЛЯК**

Зміст

	Стор.
1. Вступ.....	3
2. Компоненти якості державного статистичного спостереження.....	5
2.1. Відповідність.....	5
2.2. Точність.....	7
2.3. Своєчасність та пунктуальність.....	12
2.4. Доступність та зрозумілість.....	13
2.5. Послідовність та зіставність.....	14
2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів.....	14
2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів.....	17
2.8. Конфіденційність, прозорість та захист.....	18
3. Заключна частина.....	18

1. Вступ

Стандартний звіт з якості державного статистичного спостереження "Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства" (далі – звіт) підготовлено з метою інформування користувачів стосовно основних критеріїв та індикаторів якості його результатів. Звіт містить загальну інформацію, яка не залежить від результатів за конкретний період державного статистичного спостереження, а визначена чинною методологією, процедурами обробки даних тощо.

Наведені у звіті компоненти якості, такі як відповідність, точність, своєчасність та пунктуальність, доступність та зрозумілість, послідовність та зіставність, відповідають принципам виробництва статистичної інформації, які визначені розділом III Принципів діяльності органів державної статистики, затверджених наказом Держстату від 17.08.2018 № 170.

Метою проведення державного статистичного спостереження "Витрати на виробництво продукції (робіт послуг) сільського господарства" (далі – ДСС, спостереження) є формування інформації про витрати на продукцію сільського господарства підприємствами, що здійснюють сільськогосподарську діяльність, для інформаційного забезпечення аналізу структури витрат і ефективності виробництва продукції сільського господарства, розрахунку індексів цін на спожиті в сільському господарстві ресурси, складання економічних рахунків сільського господарства.

За час існування ДСС зазнало суттєвих змін. Інформація, яка на сьогодні формується за результатами цього спостереження, за радянських часів отримувалася за даними єдиного річного звіту, у складі якого в різні часи була різна кількість звітних форм і показників. Зокрема, звіт містив дані про чисельність і заробітну плату працівників сільськогосподарських підприємств, про виробництво ними продукції рослинництва та тваринництва за її основними видами, її собівартість (усього і в розрізі основних статей витрат), про землекористування підприємства та про рух продукції в натуральному вигляді за звітний рік.

Наприкінці 90-х років показники, що характеризують рух основних видів сільськогосподарської продукції в сільськогосподарських підприємствах, виокремились у статистичну форму № 16-сг (річна) "Баланс сільськогосподарської продукції".

У зв'язку із затвердженням у 2000 році нових Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також через проведення реформування в сільському господарстві, що також зумовило необхідність реорганізації методологічних та організаційних складових аграрної статистики, у 2001 році було запроваджено державне статистичне спостереження щодо економічних показників роботи сільськогосподарських підприємств за формою № 50-сг (річна) "Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств". Форма складалася із чотирьох розділів, у яких узагальнювалась інформація про результати діяльності сільськогосподарських підприємств, а саме інформація

щодо виробництва та реалізації продукції сільського господарства, витрат на її виробництво, фінансових результатів і землекористування.

Обстеження фермерських господарств було започатковано в 1992 році у зв'язку з потребою в інформації про результати діяльності нових суб'єктів господарювання – селянських (фермерських) господарств, які почали створюватися після прийняття Закону України від 20.12.1991 № 2009-ХІІ "Про селянське (фермерське) господарство". Статистична звітність про результати господарської діяльності фермерських господарств містила показники про обсяги реалізації продукції сільського господарства і послуг, кількість працівників, площі землі в користуванні, унесення мінеральних добрив та обробки хімікатами, а також обсягу витрат на виробництво основних видів продукції сільського господарства і послуг.

У подальшому кожне з цих спостережень зазнавало змін у частині переліку показників, методів проведення та обробки даних, формування сукупностей одиниць статистичного спостереження.

У сучасному вигляді ДСС існує із 2019 року, коли з метою зменшення звітного навантаження на респондентів три зазначені вище спостереження були об'єднані в одне. Для уникнення дублювання було переглянуто склад і наповнення показників форм, запроваджено нові методологічні підходи до формування сукупностей одиниць статистичного спостереження, зокрема, додано критерій щодо середньої кількості працівників підприємства, що дозволило зменшити кількість мікропідприємств, які залучаються до ДСС. Також було переглянуто джерела та методи отримання інформації спостереження, зокрема використання даних інших ДСС для формування показників.

Спостереження відповідно до Довідника розділів статистики належить до розділу 2.03 "Економічна діяльність" за тематикою статистичного виробництва 2.03.07 "Сільське, лісове та рибне господарство".

Нормативно-правовою основою проведення ДСС є Закони України "Про державну статистику", "Про фермерське господарство" та щорічний план державних статистичних спостережень, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Перелік показників та методи проведення ДСС визначені Методологічними положеннями статистичного спостереження щодо витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства (далі – Методологічні положення), затвердженими наказом Держстату від 17.06.2021 № 117, і Методикою проведення вибіркового обстеження фермерських господарств, малих підприємств у сільському господарстві, затвердженою наказом Держстату від 31.12.2014 № 421 (далі – Методика). Зазначені документи розміщені на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Методологія та класифікатори"/"Статистична методологія"/ "Економічна статистика"/"Економічна діяльність"/ "Сільське, лісове та рибне господарство".

Джерелами інформації ДСС є:

дані за формами ДСС № 50-сг (річна) "Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств" (далі – форма

№ 50-сг (річна)) та № 2-ферм (річна) "Звіт про витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства" (далі – форма № 2-ферм (річна)), які розміщені на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Для респондентів"/"Альбом форм державних статистичних спостережень"/"Економічна статистика"/"Економічна діяльність"/"Сільське, лісове та рибне господарство";

інформація ДСС "Реалізація продукції сільського господарства підприємствами та господарствами населення" за формою № 21-заг (річна) "Звіт про реалізацію продукції сільського господарства" (далі – форма № 21-заг (річна)) щодо вартості продукції сільського господарства, реалізованої підприємствами за звітний рік, із розподілом за видами продукції рослинництва та тваринництва;

інформація ДСС "Активи, власний капітал, зобов'язання та фінансові результати підприємств" за формою № 2 "Звіт про фінансові результати" про обсяги адміністративних витрат підприємств за звітний рік.

Основні статистичні продукти, у яких оприлюднюються дані ДСС, розміщуються на офіційному вебсайті Держстату:

статистична інформація "Витрати підприємств на виробництво продукції сільського господарства", "Придбання підприємствами матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб" – у розділі "Статистична інформація"/"Економічна статистика"/"Сільське, лісове та рибне господарство";

статистичні збірники "Сільське господарство України" – у розділі "Статистична інформація"/"Публікації"/"Економічна статистика"/"Сільське, лісове та рибне господарство"; "Статистичний щорічник України", "Регіони України" – у розділі "Статистична інформація"/"Публікації"/"Багатогалузева статистична інформація"/"Комплексна статистика".

Крім того, статистична інформація за результатами ДСС надається на запити користувачів статистичної інформації в порядку та на умовах, визначених чинним законодавством, а також за угодами про взаємообмін інформаційними ресурсами між Держстатом та іншими державними органами, установами, організаціями.

2. Компоненти якості державного статистичного спостереження

2.1. Відповідність

Відповідність – це ступінь, з яким результати державних статистичних спостережень задовольняють поточні та потенційні потреби користувачів.

ДСС було запроваджено для задоволення потреб в інформаційному забезпеченні користувачів статистичної інформації, зокрема, для аналізу структури витрат, понесених сільськогосподарськими підприємствами на виробництво продукції сільського господарства та послуг, ефективності виробництва продукції сільського господарства, придбання ними матеріально-

технічних ресурсів для виробничих потреб, надходження на ці підприємства продукції сільського господарства та її використання ними.

Дані спостереження також використовуються для задоволення потреб статистики сільського господарства, зокрема, розрахунку балансів основних продуктів рослинництва та тваринництва, сукупного індексу витрат на виробництво сільськогосподарської продукції, а також складання економічних рахунків сільського господарства відповідно до Регламенту (ЕС) № 138/2004 від 5 грудня 2003 року відносно Економічних рахунків сільського господарства (зі змінами).

Показниками ДСС є:

витрати підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства, у тому числі витрати фермерських господарств;

витрати підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) рослинництва;

витрати підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) тваринництва;

виробнича собівартість виробленої продукції сільського господарства;

рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства у підприємствах, у тому числі у фермерських господарствах;

витрати підприємств на виробництво одиниці продукції сільського господарства;

запаси на початок року;

обсяг продукції, отриманої протягом року (уключаючи власне виробництво);

обсяг продукції, отриманої будь-яким іншим шляхом, крім власного виробництва;

обсяг продукції, що вибула протягом року;

кількість придбаних матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб;

вартість придбаних матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб;

середня вартість одиниці придбаних матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб.

Одиницею статистичного спостереження є підприємство, респондентом – юридична особа.

Спостереження охоплює підприємства, для яких основним видом діяльності є сільське господарство або виробництво м'яса птиці свійської (класи 01.11–01.64 секції А, 10.12 секції С за КВЕД).

Спостереження проводиться з річною періодичністю.

При проведенні ДСС використовуються Класифікація інституційних секторів економіки України (КІСЕ), Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД), Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад (КАТОТТГ), Класифікація організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ), Номенклатура продукції сільського господарства (НПСГ), Номенклатура продукції промисловості (НПП).

Формування результатів ДСС здійснюється:
 за територіальним охопленням – згідно з КАТОТТГ (до 2020 року – згідно з КОАТУУ) по Україні та за регіонами місцезнаходження підприємств;
 за видами витрат;
 за видами продукції сільського господарства (згідно з НПСГ);
 за напрямками вибуття продукції; за видами продукції переробки (згідно із НПП);
 за видами матеріально-технічних ресурсів.
 Динаміка показників цього спостереження ведеться із 2001 року.

2.2. Точність

Точність – це ступінь наближеності розрахунків до дійсних значень.

Спостереження проводиться шляхом збору даних безпосередньо від респондентів, які залучаються до проведення ДСС (з урахуванням методу несучільного вивчення сукупності ДСС), а також з використанням даних інших державних статистичних спостережень.

Сукупність одиниць, які залучаються до проведення ДСС і на які поширюється подання форм № 50-сг (річна) і № 2-ферм (річна), та переліки респондентів ДСС щорічно формуються на державному рівні.

Генеральна сукупність одиниць статистичного спостереження формується на основі Реєстру АГРО (у частині підприємств) та включає одиниці, які є активними станом на 01 листопада року, у якому формується сукупність одиниць спостереження, та відповідають таким критеріям, визначеним Методологічними положеннями:

за інституційним сектором економіки відповідно до КІСЕ [11] належать до сектору S.11 "Нефінансові корпорації";

мають організаційно-правову форму господарювання за такими кодами КОПФГ: 110–140, 150–170, 185, 190, 193, 230–232, 240–270, 310, 340, 510–590;

мають основний вид економічної діяльності за КВЕД: класи 01.11–01.64 секції А, 10.12 секції С.

Сукупність одиниць, що вивчається, формується на основі генеральної сукупності одиниць із застосуванням вибіркового методу.

Для цього генеральна сукупність розподіляється за стратами:

страта 1 – одиниці, які обстежуються на суцільній основі за формою № 50-сг (річна);

страта 2 – інші одиниці, що включаються до основи вибірки, з якої здійснюється формування сукупності одиниць, яка вивчається за формою № 2-ферм (річна).

Сукупність одиниць, що вивчається на суцільній основі за формою № 50-сг (річна), уключає одиниці із середньою кількістю працівників 10 осіб і більше та:

з основним видом економічної діяльності за КВЕД 01.11–01.64 за наявності в них (крім фермерських господарств) площі сільськогосподарських

угідь від 200 гектарів та/або площі закритого ґрунту від 5 гектарів, та/або обсягу виробництва грибів від 100 тонн, та/або від 100 голів великої рогатої худоби, овець і кіз, та/або від 200 голів свиней, та/або від 5000 голів птиці свійської всіх видів; для фермерських господарств (код за КОПФГ 110) – за наявності у них площі сільськогосподарських угідь від 1000 гектарів та/або площі закритого ґрунту від 5 гектарів, та/або обсягу виробництва грибів від 100 тонн, та/або від 500 голів великої рогатої худоби, овець, кіз, та/або від 1000 голів свиней, та/або від 25000 голів птиці свійської всіх видів;

з основним видом економічної діяльності за КВЕД 10.12 за наявності (крім фермерських господарств) від 5000 голів птиці всіх видів; для фермерських господарств – від 25000 голів птиці свійської всіх видів.

Зазначені критерії сформовані з урахуванням вимоги щодо забезпечення цими одиницями обсягу виробництва продукції сільського господарства на рівні України не менше 80%.

Сукупність одиниць, що вивчається на вибірковій основі за формою № 2-ферм (річна), формується з основи вибірки методом стратифікованого випадкового відбору відповідно до Методики.

На підставі сукупностей одиниць, які вивчаються, формуються сукупності респондентів за формою № 50-сг (річна) і за формою № 2-ферм (річна), до яких включаються юридичні особи, яким відповідають одиниці, що наявні в сукупностях одиниць статистичного спостереження.

Отримана від респондентів первинна інформація перевіряється на повноту її введення, проводяться арифметичні та логічні контролю первинних даних, здійснюється перевірка правильності співвідношення окремих значень показників, порівняння значень показників у динаміці. Також за допомогою програмних засобів (MS Excel, PASW Statistics) здійснюється аналіз і зіставлення даних цього спостереження з даними, отриманими з інших ДСС.

У разі виявлення неузгодженостей може здійснюватися зв'язок із респондентами і відповідне редагування інформації.

При контролі результатів ДСС здійснюється аналіз даних у часі (динаміка показника за останні 3–5 років), аналіз даних у просторі (по регіонах), аналіз взаємопов'язаних показників, застосовуються методи аналізу агрегатів і розподілу даних (виявлення й аналіз сумнівних агрегатів і виявлення одиниць, показники яких значно відрізняються від розподілу основної частини даних, наприклад, відношення обсягу витрат підприємства на виробництво одиниці продукції сільського господарства певного виду до рівня цього показника по регіону/країні).

Формування показників ДСС (окрім показника рівня рентабельності виробництва продукції сільського господарства, детальний опис розрахунку якого наведено в Методологічних положеннях) здійснюється з підсумків, отриманих за результатами обстеження сукупності одиниць, що вивчається в межах цього спостереження. Зокрема, зведені дані форми № 50-сг (річна) поєднуються з відповідними розповсюдженими на генеральну сукупність даними форми № 2-ферм (річна).

Для розповсюдження даних форми № 2-ферм (річна) на генеральну сукупність використовують систему статистичних ваг, яка розраховується відповідно до Методики. Статистичні ваги призначені для врахування при оцінюванні показників імовірностей уключення одиниць до вибірки та фактичних рівнів участі респондентів у спостереженні.

Для аналізу надійності оцінок показників ДСС за 2020 рік розраховано коефіцієнти варіації (CV) за показником "Витрати підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства" за видами витрат по Україні в цілому та за регіонами.

Коефіцієнт варіації використовується як показник придатності даних для аналізу. Так, якщо $CV \leq 5\%$, то оцінку вважають надійною, якщо $5\% < CV \leq 15\%$ – оцінка є придатною для кількісного аналізу, якщо $15\% < CV \leq 25\%$ – оцінка придатна лише для якісного аналізу, якщо $CV > 25\%$, то дані вважаються малопридатними для аналізу.

Таблиця 1

**Надійність оцінок показника
"Витрати підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства" за видами витрат у 2020 році¹**

Види витрат	Усі підприємства ²		У тому числі фермерські господарства	
	обсяг витрат, млн.грн	коефіцієнт варіації (CV), %	обсяг витрат, млн.грн	коефіцієнт варіації (CV), %
Витрати – усього	441529,6	3,8	76567,4	2,2
Прямі матеріальні витрати – усього	245959,8	5,0	44138,4	2,6
<i>у тому числі</i>				
насіння та посадковий матеріал	35749,1	2,5	8076,6	1,9
корми	54901,3	15,3	3065,4	17,7
з них покупні	23107,3	21,4	1492,6	33,4
інша продукція сільського господарства (гній, підстилка, яйця для інкубації)	6677,7	31,4	262,1	17,4
мінеральні добрива	60290,1	2,4	14805,8	2,1
пальне і мастильні матеріали (нафто-продукти, газ для автомобілів і т. ін.)	30901,9	2,5	7956,8	3,8
електроенергія	4252,7	7,8	523,1	6,5
паливо й енергія (вугілля, торф, дрова, газ тощо)	1892,5	10,4	190,5	15,1
запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту	21089,4	3,2	5030,1	3,1

Продовження

Види витрат	Усі підприємства ²		У тому числі фермерські господарства	
	обсяг витрат, млн.грн	коефіцієнт варіації (CV), %	обсяг витрат, млн.грн	коефіцієнт варіації (CV), %
Прямі витрати на оплату праці	29932,5	3,1	4682,1	2,3
Інші прямі витрати – усього	103553,9	3,3	19718,9	2,2
<i>у тому числі</i>				
відрахування на соціальні заходи	6654,1	3,1	1066,3	2,2
орендна плата за:				
земельні частки (паї)	46192,9	3,9	8605,7	2,2
майнові паї	660,8	41,6	38,9	20,3
амортизація	35969,9	3,8	7964,7	2,5
Загальновиробничі витрати – усього	62083,4	4,0	8028,0	3,3
<i>з них</i>				
оплата послуг сторонніх організацій	33235,4	5,0	4235,9	3,2

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

² Інформація сформована по підприємствах з основним видом діяльності: "Вирощування однорічних і дворічних культур", "Вирощування багаторічних культур", "Відтворення рослин", "Тваринництво", "Змішане сільське господарство", "Допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність" та "Виробництво м'яса свійської птиці" (коди 01.1 – 01.6 та 10.12 за КВЕД ДК 009:2010).

Таблиця 2

**Надійність оцінок показника
"Витрати підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства" за регіонами у 2020 році¹**

	Усі підприємства ²		У тому числі фермерські господарства	
	обсяг витрат, млн.грн	коефіцієнт варіації (CV), %	обсяг витрат, млн.грн	коефіцієнт варіації (CV), %
Україна	441529,6	3,8	76567,4	2,2
Вінницька	35676,0	27,7	5612,9	6,6
Волинська	11548,1	16,8	1886,4	19,1
Дніпропетровська	28727,3	12,2	6365,3	6,4
Донецька	11241,0	12,9	2271,0	10,5
Житомирська	14399,1	12,1	1534,3	13,7
Закарпатська	987,3	30,9	298,8	46,4
Запорізька	16864,4	6,3	4209,9	7,9
Івано-Франківська	7826,2	29,2	817,2	20,5
Київська	34775,7	14,6	3099,2	8,4
Кіровоградська	21153,0	6,5	6442,7	6,0
Луганська	8423,5	13,5	2965,9	10,2

	Усі підприємства ²		У тому числі фермерські господарства	
	обсяг витрат, млн.грн	коефіцієнт варіації (CV), %	обсяг витрат, млн.грн	коефіцієнт варіації (CV), %
Львівська	11870,4	19,1	2288,1	27,2
Миколаївська	14169,8	8,4	4277,0	6,6
Одеська	16297,7	5,5	4247,4	10,3
Полтавська	30176,2	9,4	4990,0	7,0
Рівненська	6742,3	19,5	754,0	29,3
Сумська	19737,8	9,5	2983,6	13,3
Тернопільська	15216,0	14,4	2070,4	13,7
Харківська	23826,0	6,0	4915,9	11,2
Херсонська	15432,4	7,2	4263,7	8,0
Хмельницька	21502,1	16,1	3207,8	11,8
Черкаська	31475,5	21,1	3431,6	8,7
Чернівецька	3368,0	21,6	578,0	17,6
Чернігівська	25970,5	13,4	3002,5	13,9
м. Київ	14123,3	33,6	53,8	60,4

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

² Інформація сформована по підприємствах з основним видом діяльності: "Вирощування однорічних і дворічних культур", "Вирощування багаторічних культур", "Відтворення рослин", "Тваринництво", "Змішане сільське господарство", "Допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність" та "Виробництво м'яса свійської птиці" (коди 01.1 – 01.6 та 10.12 за КВЕД ДК 009:2010).

Результати розрахунків свідчать про те, що по Україні в цілому оцінки значень показника загальних витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства всіх підприємств, у тому числі фермерських господарств, є досить надійними (значення коефіцієнта варіації нижче за 5%). Зокрема, коефіцієнт варіації показника загальних витрат усіх підприємств складає 3,8%, у тому числі фермерських господарств – 2,2%. Щодо оцінок окремих видів витрат, то майже для всіх них значення коефіцієнта варіації по підприємствах знаходиться в межах від 2,4 % до 5,0%, по фермерських господарствах – від 1,9% до 3,8%.

Найменш точні оцінки (коефіцієнт варіації більше 15%), як у всіх підприємствах, так і у фермерських господарствах окремо, мають значення показників витрат на корми (15,3% по підприємствах і 17,7% по фермерських господарствах), покупні корми (21,4% і 33,4%), іншу продукцію сільського господарства (31,4% і 17,4%), а також значення витрат орендної плати за майнові паї (41,6% і 21,3%).

Оцінки показника загальних витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства за регіонами мають нижчу надійність. Їх значення не перевищує 15% по підприємствах у 16 регіонах, по фермерських господарствах – у 19 регіонах.

Високий коефіцієнт варіації, як по окремих видах витрат у цілому по Україні, так і показника загальних витрат за регіонами, пояснюється насамперед суттєвою варіацією фактичного значення показника кожного виду витрат, а, отже, і варіацією всіх витрат підприємства відносно його середнього значення. Також на якість оцінок показників впливає неоднорідність сукупності одиниць, що вивчається. До неї включені як великі виробники продукції сільського господарства, у яких частка загальних витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства коливається в межах від 5% до 25% від загальних витрат по регіону, так і фермерські господарства, які мали зовсім невеликі витрати. Наприклад, велике значення коефіцієнта варіації показника витрат на корми зумовлено тим, що до сукупності включено птахофабрики, у яких частка витрат на корми може складати від 50% до 70% загальних витрат на корми по регіону.

Для забезпечення якості даних, які отримуються шляхом збору інформації безпосередньо від респондентів, застосовується контроль рівня надання звітів респондентами, залученими до ДСС, а також аналіз причин їх ненадання.

За результатами спостереження рівень відповідей респондентів за формою № 50-сг (річна) становить 98,1%, за формою № 2-ферм (річна) – 94,3%, а основною причиною їх ненадання є відмова звітувати. Із загальної кількості респондентів, які не подали звіт за формою № 50-сг (річна), частка відмов склала 74,3%, із тих, хто не подав форму № 2-ферм (річна), – 49,6%.

У випадку невідповідей респондентів через відмову надати інформацію для підвищення надійності оцінювання показників спостереження застосовуються статистичні методи, які дозволяють компенсувати відсутні дані. Так, для сукупності одиниць, які вивчаються на вибірковій основі за формою № 2-ферм (річна), застосовується метод коригування статистичних ваг на невідповіді відповідно до Методики. Для сукупності одиниць, які вивчаються на суцільній основі за формою № 50-сг (річна), компенсація відсутніх даних не здійснюється.

2.3. Своєчасність та пунктуальність

Своєчасність – це період часу між подією або явищем, що описують статистичні дані, та публікацією цих статистичних даних.

Пунктуальність – це період часу між фактичною датою публікації даних та плановою датою, яка визначена в офіційному календарі публікації.

Терміни оприлюднення статистичної інформації за результатами розробки спостереження визначені планом державних статистичних спостережень, який затверджується Кабінетом Міністрів України.

За час існування ДСС усі встановлені терміни оприлюднення даних були дотримані.

Для зручності користувачів на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Діяльність"/"Плани та графіки роботи" розміщено Календар оприлюднення

інформації, де зазначені відповідні дати оприлюднення статистичних продуктів.

Збір, обробка, аналіз і поширення інформації за результатами спостереження ДСС здійснюється в такі терміни:

	Збір даних	Обробка даних	Аналіз даних	Перше оприлюднення статистичної інформації
Форми № 50-сг (річна), № 2-ферм (річна)	не пізніше 28-го лютого	щодо придбання підприємствами матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб		
		I декада березня – III декада квітня	I декада травня – III декада травня	I декада червня (на 150-й день після звітного року)
		щодо витрат підприємств на виробництво продукції сільського господарства		
		I декада березня – III декада квітня	I декада травня – III декада червня	I декада липня (на 180-й день після звітного року)

Запити користувачів щодо надання інформації задовольняються в терміни, передбачені Законом України "Про доступ до публічної інформації".

2.4. Доступність та зрозумілість

Доступність – це характеристика простоти та легкості, з якою користувач може отримати статистичні дані; вона визначається фізичними умовами, за наявності яких користувачі можуть отримати доступ до статистичних даних.

Зрозумілість – це характеристика простоти та легкості розуміння користувачем статистичних даних; вона вимірюється через інформаційне середовище, в якому представлені статистичні дані, що супроводжуються відповідними метаданими.

Метадані ДСС розміщено на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) в розділі "Діяльність"/"Статистичні спостереження"/"Метаописи державних статистичних спостережень".

Результати спостереження розміщуються у вільному доступі у форматах (*.xls, *.pdf, *.csv) на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у вигляді офіційних статистичних публікацій (статистична інформація та статистичні збірники), на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних (www.data.gov.ua) у вигляді набору даних "Рівень рентабельності виробництва основних видів продукції сільського господарства у підприємствах" та надаються користувачам засобами електронного зв'язку на підставі їхніх запитів.

Контакти для отримання додаткової інформації щодо результатів ДСС, відповідного методологічного забезпечення, а також довідок щодо умов розповсюдження його результатів:

адреса: вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601

телефон: (044) 287-41-44

електронна пошта: L.Rabush@ukrstat.gov.ua; office@ukrstat.gov.ua

Контактна інформація для оформлення інформаційного запиту:

телефон: 287-06-72, факс: 235-37-39;

електронна пошта: el.zapyt@ukrstat.gov.ua.

2.5. Послідовність та зіставність

Послідовність двох або більше статистичних даних означає, наскільки у державних статистичних спостереженнях, у рамках яких вони вироблялися, використовувались однакові метадані – класифікації, визначення і сукупність, що вивчається, а також гармонізовані методи.

Зіставність – це окремий випадок послідовності, коли статистичні дані відносяться до тих самих об'єктів даних, а ціль їхнього об'єднання – зробити порівняння у часі або за регіонами, або за іншими сферами діяльності.

Спостереження передбачає єдині підходи до системи показників (їхнього змісту, визначень), звітного періоду та періодичності обстеження, географічного охоплення, методів збору та обробки даних, що забезпечує зіставну динаміку основних показників за значний період часу.

Спостереження здійснюється на основі єдиного для всіх регіонів країни переліку показників, що дає можливість проводити порівняльний аналіз на державному та регіональному рівнях.

Інформація про рівень рентабельності виробництва підприємствами окремих видів продукції сільського господарства в цілому по Україні наявна із 1990 року.

Динаміка основних статистичних показників за регіонами (витрати підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства (рослинництва, тваринництва), виробнича собівартість виробленої продукції сільського господарства, рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства у підприємствах) за результатами цього ДСС спостерігається із 2001 року.

Із 2010 року наявна інформація щодо кількості та середньої вартості одиниці придбаних матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб.

Також за допомогою інших програмних засобів (наприклад, MS Excel, PASW Statistics) по відповідних видах продукції здійснюється зіставлення й аналіз показників, що стосуються реалізації продукції сільського господарства, отриманих за формою № 50-сг (річна) та за формою № 21-заг (річна).

2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів

Користувачами інформації, отриманої за результатами ДСС, є органи державної влади та місцевого самоврядування, науковці та дослідники, засоби масової інформації, громадські організації, міжнародні організації, громадяни.

Внутрішніми користувачами є структурні підрозділи Держстату, а саме департамент статистики сільського господарства та навколишнього середовища. Дані цього ДСС є джерелом інформації для розрахунку показників ДСС 2.03.07.24 "Економічні рахунки сільського господарства", 2.03.07.25 "Баланси основних продуктів рослинництва та тваринництва" та показників статистичної інформації "Сукупний індекс витрат на виробництво сільськогосподарської продукції".

Задоволеність потреб користувачів статистичної інформації оцінюється шляхом опитування, а також на підставі аналізу запитів і пропозицій користувачів.

У вересні 2020 року Держстат провів анкетне опитування користувачів статистичної інформації з метою вивчення рівня задоволення їхніх інформаційних потреб у статистичній інформації щодо витрат підприємств на виробництво продукції сільського господарства та щодо придбання підприємствами матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб, яка розміщена на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Статистична інформація"/ Економічна статистика/"Сільське, лісове та рибне господарство", у статистичних продуктах територіальних органів Держстату з аналогічних питань, а також оцінки якості зазначеної статистичної інформації.

Основні висновки за результатами опитування.

Щодо статистичної інформації "Витрати підприємств на виробництво продукції сільського господарства":

54% опитаних зазначили, що вищезазначена статистична інформація є основною або важливою складовою їхньої діяльності, 46% – додатковою інформацією;

92% користувачів отримують необхідну інформацію з цієї тематики електронними засобами (електронна пошта, Інтернет), 28% – одержують відповіді на запити;

18% опитаних використовують статистичну інформацію щодо витрат підприємств на виробництво продукції сільського господарства у своїй діяльності постійно, 66% – періодично;

69% опитаних використовують цю інформацію для підготовки аналітичних матеріалів, 42% – для здійснення моніторингу виконання загальнодержавних програм розвитку, 32% – для аналізу та прогнозування соціально-економічного розвитку країни, 19% – для розробки концепцій, програм, законодавчих і нормативно-правових актів, інших документів, 19% – для наукових досліджень, 4% – для інших цілей (зокрема, для викладання спеціальних дисциплін у закладах вищої освіти);

83% опитаних повідомили, що користуються лише даними Держстату та не отримують інформацію з цієї тематики з інших джерел;

88% користувачів з тих, що використовують у своїй роботі інформацію інших установ, крім Держстату, повідомили, що причинами залучення додаткових джерел інформації є недостатній рівень деталізації даних (наприклад, у розрізі районів), 46% – що інформація Держстату/ТОД є недоступною або відсутньою (наприклад, відсутня інформація в розрізі всіх організаційно-правових форм господарювання), 21% – складність отримання доступу до статистичної інформації (зокрема, інформації в розрізі підприємств);

81% опитаних зазначили, що використовують у своїй діяльності показники "Рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства в підприємствах, у т.ч. у фермерських господарствах" і "Виробнича собівартість виробленої продукції рослинництва", 63% – "Витрати підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) рослинництва", 58% – "Виробнича собівартість виробленої продукції тваринництва", 57% – "Витрати усіх підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства, у т.ч. витрати фермерських господарств", 56% – "Витрати підприємств на виробництво одиниці продукції сільського господарства, у т.ч. витрати фермерських господарств", 53% – "Витрати підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) тваринництва";

від 83% до 91% користувачів дали загальну оцінку "відмінно" та "добре" за всіма критеріями якості даних щодо показників із цієї тематики опитування.

Щодо статистичної інформації "Придбання підприємствами матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб":

39% опитаних зазначили, що статистична інформація щодо придбання підприємствами матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб є основною або важливою складовою їхньої діяльності, 60% – додатковою інформацією;

87% користувачів отримують необхідну інформацію з цієї тематики опитування електронними засобами (електронна пошта, Інтернет), 16% – одержують відповіді на запити;

13% опитаних використовують у своїй діяльності статистичну інформацію щодо придбання підприємствами матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб у своїй роботі постійно, 57% – періодично;

52% опитаних використовують цю інформацію для підготовки аналітичних матеріалів, 39% – для здійснення моніторингу виконання загальнодержавних програм розвитку, 22% – для аналізу та прогнозування соціально-економічного розвитку країни, 17% – для наукових досліджень, 16% – для розробки концепцій, програм, законодавчих і нормативно-правових актів, інших документів, 5% – для інших цілей (зокрема, для викладання спеціальних дисциплін у закладах вищої освіти);

86% опитаних повідомили, що користуються лише даними Держстату й не отримують інформацію з цієї тематики опитування з інших джерел;

80% користувачів зазначили, що причинами залучення додаткових джерел інформації є недостатній рівень деталізації даних (наприклад, у розрізі районів), 55% – що інформація Держстату/ТОД є недоступною або відсутньою

(наприклад, відсутня інформація у розрізі усіх організаційно-правових форм господарювання), 5% – складність отримання доступу до статистичної інформації (зокрема, інформації в розрізі підприємств);

75% опитаних використовували у своїй діяльності показник "Кількість та вартість придбаних підприємствами нової сільськогосподарської техніки та запчастин, автомобілів вантажних за потужністю, видами та марками", 65% – "Середні ціни, що склалися при купівлі підприємствами робіт та послуг", 57% – "Кількість та вартість придбаних підприємствами мінеральних добрив", 47% – "Кількість та вартість придбаних підприємствами нафтопродуктів та засобів захисту рослин", 41% – "Кількість та вартість придбаних підприємствами нової сільськогосподарської техніки";

від 84% до 92% користувачів дали загальну оцінку "відмінно" та "добре" за всіма критеріями якості щодо показників із цієї тематики опитування;

90% дали позитивну оцінку інформаційній підтримці з цієї тематики опитування.

Найважливішим критерієм якості статистичної інформації щодо витрат підприємств на виробництво продукції сільського господарства та щодо придбання підприємствами матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб користувачі визначили "Точність/Надійність", на другому місці – "Відповідність/Релевантність", на третьому – "Доступність та Зрозумілість/Ясність", на четвертому – "Своєчасність та Пунктуальність", на п'ятому – "Послідовність/Узгодженість та Зіставність/Порівнянність".

Детальніша інформація про результати проведення анкетного опитування наводиться в повідомленні для користувачів, розміщеному на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Анкетні опитування".

2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів

Держстат здійснює щорічну оцінку звітного навантаження на респондентів згідно з Методикою вимірювання звітного навантаження на респондентів, затвердженою наказом Держстату від 14.05.2013 № 149. У цілому по Україні у 2021 році значення показника звітного навантаження на респондентів порівняно із 2020 роком зменшилося за формами № 50-сг (річна) та № 2-ферм (річна) на 21,2% та 13,9% відповідно (за рахунок зменшення кількості респондентів (за даними матриці участі респондентів у державних статистичних спостереженнях)).

За результатами анкетного опитування для визначення звітного навантаження на респондентів середні витрати часу на заповнення форми № 50-сг (річна) становили 15 год 51 хв, № 2-ферм (річна) – 4 год 12 хв.

Кількість опитуваних респондентів за формою № 50-сг (річна), які повідомили, що їм було нескладно зрозуміти роз'яснення та зміст показників, підготувати інформацію та заповнити форму, склала 47%, а за формою № 2-ферм (річна) – 71%. Індекс задоволеності респондентів за формою № 50-сг (річна) становить 72%, за формою № 2-ферм (річна) – 86% (при

середньому значенні цього показника по державних статистичних спостереженнях – 88%).

Для спрощення процедури подання респондентами форм ДСС, починаючи із 2010 року, передбачене подання електронного звіту. Відсоток звітування в електронному вигляді за звітний 2020 рік за формою № 50-сг (річна) становив 99,8%, формою № 2-ферм (річна) – 83,1%.

2.8. Конфіденційність, прозорість та захист

Знеособлення постачальників даних, конфіденційність інформації, яку вони надають, та її використання тільки у статистичних цілях мають бути гарантовані. Органи державної статистики мають поширювати статистичні дані об'єктивно, професійно та прозоро.

Захист конфіденційної статистичної інформації є одним із основних принципів проведення ДСС.

Забезпечення статистичної конфіденційності статистичної інформації ДСС здійснюється відповідно до вимог законів України "Про державну статистику", "Про інформацію", "Про доступ до публічної інформації", з урахуванням основних принципів і методів, визначених Методологічними положеннями щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики, міжнародних вимог до правил конфіденційності статистичної інформації відповідно до регламентів ЄС.

Для забезпечення встановлених національним і міжнародним законодавством гарантій перед респондентами щодо забезпечення конфіденційності статистичної інформації отримана за результатами цього ДСС статистична інформація використовується виключно для статистичних цілей та надається користувачам у зведеному знеособленому вигляді.

При проведенні ДСС перевірка статистичної конфіденційності здійснюється для кожного статистичного показника.

Загроза розкриття первинних даних визначається за правилами порогового значення та доміанти, установлені Методологічними положеннями щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики, у разі невиконання яких зведені підсумки не оприлюднюються.

Основними методами захисту розкриття первинних даних для агрегованих даних є неоприлюднення вразливого значення (первинне блокування) та блокування значень, за допомогою яких можна розрахувати вразливі значення, що були заблоковані на етапі первинного блокування (вторинне блокування), включаючи блокування значень взаємопов'язаних показників та беручи до уваги їх розрізи й агрегацію.

3. Заключна частина

Важливою умовою подальшого розвитку ДСС є забезпечення балансу між рівнем задоволення інформаційних потреб користувачів статистичної

інформації, що передбачає застосування новітніх інформаційних технологій, та рівнем оптимізації процесу статистичного виробництва, а також покращення ефективності витрат та зменшення навантаження на респондентів, що здійснюється шляхом установаження постійного зворотного зв'язку з користувачами статистичної інформації, респондентами.

За період, що пройшов після складання у 2016 році попередніх окремих стандартних звітів з якості державного статистичного спостереження щодо основних економічних показників роботи сільськогосподарських підприємств (форма № 50-сг (річна) і державного статистичного спостереження щодо господарської діяльності фермерського господарства, малого підприємства у сільському господарстві (форма № 2-ферм (річна)), було внесено суттєві зміни до ДСС. Зокрема, зазначені спостереження були об'єднані в одне спостереження, переглянуто склад і наповнення показників форм, запроваджено нові методологічні підходи до формування сукупностей одиниць статистичного спостереження за цими формами, форму № 50-сг (річна) було переведено в Інтегровану систему статистичної інформації (ІССІ).

У подальшому планується опрацювати можливість переведення форми № 2-ферм (річна) в Інтегровану систему статистичної інформації (ІССІ), керовану метаданими, яка забезпечить автоматизацію процесів обробки й аналізу статистичної інформації, організацію зберігання та доступу до єдиного сховища даних статистичної інформації.